
Kurir/Srpski telegraf

TAČNA RAČUNICA ZA SVAKOG RADNIKA: Pogledajte kako će se isplaćivati plata u narednim mesecima

Država će sve što uplaćuje poslodavcu uplaćivati na poseban, namenski račun.

Firme će na vrlo jednostavan način moći da apliciraju za olakšice i državnu pomoć, bukvalno jednim klikom svojih finansijskih službi, objašnjavaju ekonomski stručnjaci.

Jedna od najvažnijih mera je svakako isplata iznosa tri minimalca po radniku za preduzetnike, mikro, mala i srednja preduzeća, što će im mnogo pomoći u poslovanju i premošćavanju teškoća izazvanih pandemijom koronavirusa.

Ukoliko ste primali minimalac

Ukoliko je radnik pre vanrednog stanja primao minimalac, država će za njega praktično pokriti sve troškove firme. S druge strane, ukoliko je radnik primao više od minimalca, a većina je takvih, preduzeće će faktički platiti samo razliku od minimalca do visine plate svog zaposlenog.

Dakle, najjednostavnije rečeno, država pokriva platu radnika u iznosu minimalca od 30.367 dinara. Iznos preko toga plaća firma, što znači da **ako radnik ima, na primer, platu od 59.941 dinar**, što je prosek plate u Srbiji, onda će **trošak preduzeća biti oko 29.574 dinara**.

Na pomenutom primeru plate od 59.941 dinara, firma je na mesečnom nivou oslobođena (odnosno taj iznos dospeva na plaćanje sledeće godine, i to na rate) poreza i doprinosa od 37.092 dinara. Kada se to sabere sa iznosom od 30.367 dinara kojim država učestvuje bespovratno u plati radnika, ušteda za taj mesec, samo na tom jednom radniku, za poslodavca je 67.459 dinara.

Važno je napomenuti i da će država sve što uplaćuje poslodavcu uplaćivati na poseban, namenski račun, pa će taj novac moći da bude iskorišćen jedino za ove namene, odnosno plate radnika.

Najverovatnije će firme isplaćivati zaposlenima onaj deo koji njima sleduje da uplate, dok će drugi deo uplatiti država.

Konačno, službe za obračun zarada u firmama imaće kada dostavljaju platne listiće Poreskoj upravi opciju koja im omogućava da se jednim klikom opredele da li žele da koriste pogodnosti da poreze i doprinose na zarade plaćaju od 1. januara sledeće godine na 24 rate.

Pitanja i odgovori

1. Kada će biti isplaćeno po 100 evra svim punoletnim građanima?

- Čim bude ukinuto vanredno stanje. Svi koji do datuma početka isplate napune 18 godina imaće pravo da dobiju 100 evra.

2. Ako potraje vanredno stanje, da li će biti smanjene penzije i plate u javnom sektoru?

- Nema smanjenja plata i penzija. O tome je juče govorio i predsednik Vučić, koji je izričito poručio da smanjenja plata u javnom sektoru, kao i penzija, neće biti čak ni ako se desi najgora opcija - da iz ove situacije izađemo tek krajem maja.

3. Kada će država početi firmama da isplaćuje novac u iznosu minimalca za njihove radnike?

- Prve isplate u privatnom sektoru mogle bi da uslede već oko 10. maja.

POČELA PRIMENA MERA ZA EKONOMSKI OPORAVAK: Srbija može prva da stane na noge, privrednici jedva čekaju start trke

Vetar u leđa: Ogromno interesovanje za državne olakšice, za manje od 24 sata 15.000 privrednika otvorilo je namenski račun i prijavilo se, rekao ministar finansija Siniša Mali

Primena ekonomskih mera Vlade Srbije za ublažavanje posledica krize zbog pandemije koronavirusa juče je i zvanično počela. Naši sagovornici kažu da je domaća privreda oheručke prihvatila ovaj pojas za spasavanje, ali da sada, s jednakim interesom, očekuje otvaranje zemlje i start svih privrednih aktivnosti.

Dve strane medalje

Ministar finansija Siniša Mali pozvao je privrednike da se prijave za korišćenje državnih olakšica „teških“ čak 5,1 milijardu evra. - Iako nismo računali da će privrednici i tokom vikenda početi da se prijavljuju, oni su to ipak činili, tako da za manje od 24 sata imamo 15.000 privrednika koji su

otvorili namenski račun i na taj način se prijavili za mere - izjavio je Mali i naglasio da bi izdavanje korporativnih obveznica moglo da posluži kao važan dodatni izvor finansiranja kompanija u Srbiji.

Direktor Republičkog zavoda za statistiku Miladin Kovačević naglašava za Kurir da relaksiranje mera u cilju očuvanja zdravlja stanovništva mora ići paralelno s otvaranjem privrede. - Ekonomija ne može baš dugo da bude osujećena. Ona je druga strana iste ove medalje. Ta dva segmenta se moraju paralelno i zavisno posmatrati. Sasvim je racionalno ono što je predsednik Vučić najavio. Čak i ako se sačeka kraj maja za ukidanje vanrednog stanja, neće biti previše dugo čekanje za privredu. I nije samo pitanje našeg vanrednog stanja već i zatvorenih država s kojima poslujemo - napominje on.

Rizici i poverenje

Predsednik „ITM sistema“ Toplica Spasojević smatra da je, uz dobre i sveobuhvatne ekonomske mere, jednako važno i otvaranje zemlje i započinjanje privredne aktivnosti. - Treba da otpratimo put Kine, koja je zauzdala epidemiju i sada njena preduzeća rade punom parom. Ako Srbija prva u regionu stane na noge, biće to odlična poruka za ostatak Evrope i sveta. Naša privreda jedva čeka da se otvori. Unutrašnje tržište će odmah profunkcionisati, ali izvan toga će morati da se sačeka otvaranje drugih zemalja, jer sve teče po principu spojenih sudova - objašnjava naš sagovornik.

I direktor „Mone“ Tomislav Momirović je za što brže normalizovanje privrednih aktivnost, čak i uz rizik. - Kriza je razarajuća i potrebna nam je hrabrost za takvu odluku. Moramo da rizikujemo i hodamo po tankoj žici, jer ne smemo čekati potpunu stabilizaciju, već momenat kada stvari polako počinju da staju na noge. Moramo i da se okrenemo domaćim resursima i domaćim privrednicima. Ključno je da se stvaraju poslovi. Velika je stvar što su donete ekonomske mere, jer ulivaju poverenje da ćemo se stabilizovati. Pad čitave Evrope će biti strašan, a mi imamo šansu da naš maksimalno ublažimo - poručuje Momirović.

Gardijan o korona diplomatiji

RUSIJA, KINA I EU TAKMIČE SE ZA NAKLONOST SRBIJE

U Srbiji, zemlji kandidatu za ulazak u EU koja se poslednjih godina udvarala i Moskvi i Peking, jako je vidljiv presek konkurentnih „korona virus diplomatija“, piše ugledni Gardijan. U članku pod naslovom „Kako se koronavirus diplomatijom Rusija, Kina i EU takmiče za naklonost Srbije“ britanski list navodi da vodeći igrači, kako se ubrzava pandemija koronavirusa, gledaju kako da upotrebe „meku moć“ i „pomoć“ da ispune svoje spoljopolitičke ciljeve. - EU time pokušava da dokaže da priče o evropskim vrednostima i solidarnosti nisu samo prazne priče, za Kinu to je promena narativa da predstavi zemlju kao rešenje za koronavirus, ne njegov uzrok - piše Gardijan. Prema pisanju lista, Rusija koristi skromnije resurse s maksimumom efekata, s vojnim vozilima koja se kreću kroz Italiju ili avionom punim opreme poslatim u SAD, dok su Amerikanci usredsređeni na sebe i odsutni su iz igre koronavirus diplomatije.

Mali poklopio lidera SZS

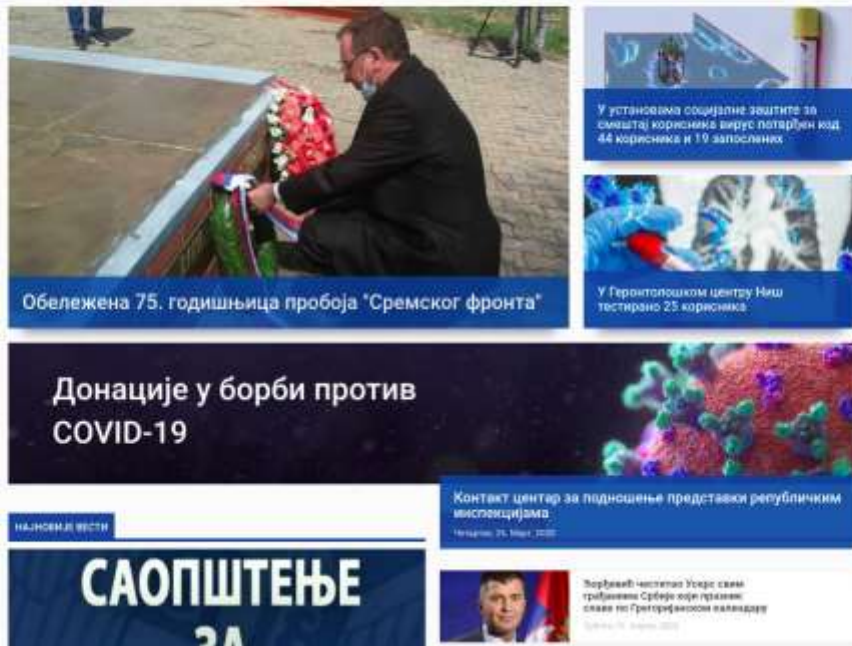
ĐILAS LAŽIMA DOVODI GRAĐANE U ZABLUDU

Ministar finansija Siniša Mali smatra da „neozbiljne i neodgovorne“ kritike lidera Stranke slobode i pravde Dragana Đilasa programa ekonomskih mera dovode građane u zabludu. Mali je u saopštenju naveo da Đilas iz svoje udobne fotelje iznosi apsolutne laži i time unosi nemir među građane. - Svi ekonomisti i privrednici hvale ove ekonomske mere, samo smetaju Draganu Đilasu, jer čovek ima svoju političku agendu i želi samo najgore svojoj zemlji i građanima - poručio je Mali.

Vreme za smenu Đorđevića, ministra za parastose i čestitke

Korona je ušla baš tamo gde je epidemiolog Predrag Kon rekao da "nikako ne sme da uđe" - u domove za stare. U Gerontološkom centru u Nišu zaraženo je više od polovine korisnika, čak 140 njih, i to, kako se čini, zbog neodgovornog rukovodstva. Za to vreme, na sajtu nadležnog ministarstva, glavna vest je obeležavanje 75. godišnjice proboja "Sremskog fronta", uz koju idu i čestitke Uskrsa, dok poslednja vest o obolelima u Nišu datira od petka, a pojavljivanje ministra Đorđevića u medijima od nedelje.

Ovo nije prvi put da Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja poslednje reaguje na probleme iz svog resora, kao i da ih rešava ad hoc, tek nakon pritiska medija, ili da ih uopšte ne rešava. Računajući samo period od pojave prvog zaraženog koronavirusom u Srbiji do sad, problema je bilo i ima ih mnogo – od širenja virusa po domovima za stare, preko masovnog otpuštanja radnika i šarolikih načina na koje im poslodavci “režu” plate, preko zakasnelog rešavanje problema dece čiju su roditelji oboleli od korone, fabrikama u kojima se radi bez zaštite...

Iako od broja obolelih u Gerontološkom centru u Nišu hvata jeza, jer svi već uveliko znaju šta znači kada od korone obolele starije osobe, ovo na žalost nije usamljen slučaj. Dom za stare u Smederevu je juče zatvoren, nakon što su dve osobe u njemu preminule, a deset njegovih korisnika smešteno u bolnicu. Ministar Đorđević je juče rekao da se još ne zna da li je uzrok koronavirus, a danas se nije oglašavao.

Zamenik gradonačelnika Beograda Goran Vesić, u ponedeljak je izjavio da je u privatnom domu za stare u Zemunu 11 korisnika zaraženo koronavirusom i na Umci 13 – da bi ministar Đorđević na to rekao kako nije obavešten. Kasnije je, naravno, i on bio inforisan.

Đorđević je u subotu rekao da je, otkad je uvedena mogućnost elektronskog prijavljivanja, zaključno sa petkom, na evidenciju Nacionalne službe za zapošljavanje prijavljeno 4.849 osoba, kao i da je 26 kompanija otpustilo preko pet odsto zaposlenih.

On takođe rešenje vidi u merama koje će pomoći privrednicima (u vidu odlaganja plaćanja poreza i doprinosa na zarade, i novčane pomoći od 30 hiljada dinara), a koje je, kako kaže, predložio predsednik Vučić. Ministar je na to dodao i lični apel poslodavcima “da slede primer države, da ne otpuštaju radnike i ne smanjuju im plate tokom vanrednog stanja”.

Za to vreme, za ljude koji rade u privatnom sektoru, a posao ne mogu da obavljaju od kuće, sistematskog rešenja nema, pa svaki poslodavac problem pokušava da reši na svoj način – počevši od slanja radnika na plaćena odsustva, prinudne odmora, bolovanja, preko smanjenja plata na minimalac, do proglašavanja viškova i davanja otkaza.

Ni za osetljivu grupu, kao što su osobe sa autizmom još uvek nema rešenja. Iako nedeljama već stižu apeli da im se dozvoli kretanje i za vreme policijskog časa, a danas je ta inicijativa stigla i od Poverenice za zaštitu ravnopravnosti Brankice Janković, Đorđevićovo ministarstvo je ostalo nemo.

Iako je bilo logično i da Ministarstvo za socijalna pitanja ima unapred gotovo rešenje za decu čiji roditelji obole od kornavirusa, preporuke za postupanje u tim situacijama donete su tek nakon što je Nova.rs pisala o deci čiji je otac preminuo od korone, majka im usled zaraze odvedena u izolaciju, a oni ostali sami. Naime, Nova.rs je ministarstvu uputila pitanja o načinu postupanja u takvim slučajevima, da bi joj kao odgovor stigao protokol, koji je donet nekoliko sati nakon poslatih pitanja.

“Zaposlenima u preduzeću “Jura” u Nišu, nakon izvršenog inspeksijskog nadzora i naloženih mera, obezbeđena su zaštitna sredstva – maske, rukavice, kao i neophodna dezinfekciona sredstva”, rekao je ministar Đorđević u petak, 10. aprila, skoro mesec dana nakon što je u Srbiji proglašeno vanredno stanje. A šta se u “Juri” dešavalo pre toga, ministarstvo je moglo redovno da prati iz medija, uključujući i naš sajt.

Naime, radnici “Jure” u Nišu su zbog nedostatka maski u rukavicama obustavljali rad još 18. marta, da bi usledile “pobune” i u druga dva pogona ove fabrike, u Rači i Leskovcu. U Leskovcu se 4. aprila pokazalo da je strah radnika bio opravdan, jer je tada potvrđen i prvi slučaj korone među zaposlenima, a tri dana kasnije, virus je potvrđen kod ukupno sedmoro radnika, a njih 300 je poslato u izolaciju.

U međuvremenu je radnicima u Nišu nuđen bonus od 1.000 dinara za svaki dan proveden na poslu, dok je radnik “Jure” iz Rače Slaviša Pajović priveden zbog “širenja panike i nereda”, samo zato što je sa kolegama razgovarao o nepoštovanju mera zaštite u fabrici u kojoj radi. Pejović je tog ključnog 10. aprila, pod pritiskom javnosti, pušten iz pritvora, ali se protiv njega i dalje vodi postupak.

Uz poštovanje prema poginulima na “Sremskom frontu”, postavlja se pitanje, da li ovo ministarstvo planira da se i drugima za koje je nadležno bavi tek nakon što više ne budu bili među živima, ili se tako osećaju.

Milinković: Ako je poslodavac imao 50 problema, sada će ih imati 250

Od početka epidemije koronavirusa, tačnije od marta, oko 900 firmi u Srbiji dospelo je u blokadu. Procene su da će i domaća, a i svetska ekonomija značajno opasti u ovoj godini. O najčešćim problemima privrede i o tome koje su najveće dileme za Infobiz govorio je Aleksandar Milinković, iz kompanije BDO Srbija.

N1: Šta su najčešće dileme poslodavaca u ovom kriznom periodu? I koliko zabrinjava podatak da je samo u martu preko 900 firmi dospelo u blokadu, šta to praktično znači?

Milinković: Ako je poslodavac imao na primer 50 problema, sada će ih imati 250. Prvo o čemu razmišlja svaki poslodavac je da li će njegovi zaposleni biti zdravi. Drugi problem je likvidnost. Kanali nabavke, prodaje su prekinuti, otežana je distribucija, pa se svi pitaju do kada će ovo trajati, kolike će biti štete? Pored tog podatka da je oko 900 firmi ušlo u blokadu, moramo pogledati i podatak da je oko hiljadu i po kompanija izašlo iz blokade u martu. Sve podatke treba uzeti sa rezervom jer kratkotrajna blokada ne mora da znači da će tako i ostati.

N1: Koje su najčešće greške koje prave, koje nekad mogu da ih koštaju i gubitka firme?

Milinković: Kompanije koje su prezadužene su osetljivije na ove šokove. Zatim kompanije koje posluju sa niskom maržom su takođe posebno osetljive. Kada se takvi problemi nagomilaju onda može doći do većih problema, kao što je gubitak firme i slično. Moj savet bi, recimo bio, da ukoliko smanjujemo rashod, ne smemo otići u drugu krajnost da ugrozimo firmu koja je stvarana decenijama.

N1:: Šta vidite kao najveće izazove u primeni antikriznih mera vlade?

Milinković: Da li ih poslodavci razumeju? Mislim da ih razumeju jako dobro, a i komore su veoma aktivne. Moram da naglasim da većina firmi ima dobre interne kapacitete i da su sposobne da razumeju sve mere koje država onosi. Svi kažu da sve nas posle ovoga čeka drugačiji život. Vidimo da se užurbano radi na onlajn platformama, da takav vid trgovine raste. Sve će biti drugačije, preispituje se i dosadašnji način proizvodnje, distribucije.

Atanacković: Mart izuzet iz državne pomoći odlaganja poreza i doprinosa na plate

Paket pomoći države privredi zbog posledica pandemije u isplati plata radnicima počeo je da se primenjuje danas, ali će poslodavci, po tumačenju stručnjaka, morati da obezbede novac za plaćanje poreza i doprinosa na plate za mart, rekao je počasni predsednik Unije poslodavaca Srbije Nebojša Atanacković.

"Paket mera pomoći države, osim što kasni nije do kraja precizan, pa kako se sada čini poslodavci će morati da obezbede novac za poreze i doprinose na plate za mart, jer će te dažbine biti odložene tek od aprila iako je poslovanje bilo poremećeno i prihodi su pali i u martu", rekao je Atanacković za Betu.

Vlada Srbije usvojila je tri uredbe čija primena počinje od danas, a kojima planira da obezbedi pomoć privredi zbog posledica epidemije, kroz finansijsku podršku od 5,1 milijardu evra (608,3 milijarde dinara).

Od te sume 19 odsto čini pomoć u isplati minimalnih zarada za zaposlene u privredi od oko 30.000 dinara po radniku, a odlažu se i porezi i doprinosi na plate i dobit preduzeća do početka 2021. godine. Oko 43 odsto vrednosti paketa su garancije na kredite privredi za likvidnost i obrtna sredstva.

Atanacković je rekao da nije sasvim jasno ni da li će malim firmama biti dovoljno da za kredit za likvidnost dobiju samo garancije države ili će morati da obezbede i garancije firme.

Suvlasnik kompanije "Matijević", koja u svom sastavu ima 30 privrednih društava, Zoran Matijević rekao je za Betu da ta kompanija priprema dokumentaciju za zahtev za državnu pomoć u minimalnoj plati za 700 do 800 radnika od ukupno 2.500 zato što industrija mesa kao velika kompanija nema pravo na pomoć.

"Podnećemo zahtev za pomoć u minimalnim platama za radnike firmi koje se bave hotelijerstvom, nekretninama i agrarom, a kredite nećemo uzimati jer ih ni do sada nismo podizali pošto je naša praksa da se 'protežemo koliko možemo'", rekao je Matijević.

Ocenio je da je država pomogla maksimalno koliko je mogla i da je korektno što je obećala da će obezbediti stabilnost kursa domaće valute, kako ne bi rasli odloženi porezi i doprinosi, obračunati u domaćoj valuti.

"Ne može država da reši sve probleme i da otpiše poreze, jer ne bi imala čime da finansira javni sektor", rekao je Matijević.

Istakao je da "onaj ko nije zdrav ušao u krizu iz nje neće zdrav ni izaći".

"Naše firme funkcionišu po principu da se uvek pripremaju za najgori scenario", rekao je Matijević.

Koordinator Mreže za poslovnu podršku Dragoljub Rajić rekao je da je država u mnogim zemljama, Hrvatskoj, Španiji, Francuskoj, Velikoj Britaniji, Danskoj, otpisala poreze i doprinose na plate, a u nekim čak odložila uplatu poreza na dodatu vrednost (PDV) za razliku od Srbije koja je samo odložila poreze i doprinose na plate.

"Firme u Srbiji moraju da plate PDV na fakturisanu, a ne realizovanu vrednost, a prema istraživanju koje je rađeno 2018. i 2019. godine njih 55 do 62 odsto ima problem sa likvidnošću", rekao je Rajić.

Zbog toga će, kako je rekao, u ovoj situaciji mnoge male firme, a njih je više od 98 odsto, kalkulisati da li je isplativije da 'stanu' i tako smanje troškove ili da se ponovo zaduže jer državna pomoć neće biti dovoljna da izdaju iz krize.

"Finansijska podrška u Srbiji dolazi prilično kasno jer mnogi su iscrpeli sav potencijal i odmeravaju da li im je jeftinije da zatvore firme ili da naprave još veći gubitak pošto je i u svetu situacija teška i sigurno će se smanjivati narudžbine", rekao je Rajić.

“Gorenje” ponovo radi, dva radnika pozitivna na koronu

Fabrika rashladnih uređaja “Gorenje” u Valjevu posle tri nedelje pauze zbog epidemije korona virusa, u ponedeljak je ponovo nastavila proizvodnju.

Kompanija “Hajsens Gorenje” saopštila je da je kod dvoje zaposlenih u fabrici u Valjevu potvrđen korona virus, da su u dobrom zdravstvenom stanju, a zaraženi su u svom porodičnom okruženju za vreme tronedeljne obustave proizvodnje. Smešteni su u halu Beogradskog sajma, za obolele sa blažim simptomima bolesti.

Sa radom ove nedelje nastavljaju i sve fabrike kompanije “Hajsens Gorenje” u Evropi, uz strogo pridržavanje svih preventivnih i bezbednosnih mera za sprečavanje širenja epidemije korona virusa. Kompanija je saopštila da su veoma ohrabrujući signali sa evropskog tržišta, zbog povećane tražnje rashladnih uređaja koji se proizvode upravo u fabrici “Gorenje” u Valjevu.

- Iako su naši zaposleni zaraženi van radnog mesta, u skladu sa propisanim merama, 14 kolega koji su pre obustave proizvodnje sa njima bili u kontaktu, upućeni su u samoizolaciju od 28 dana – kažu u “Gorenju”.

Takođe, bez znakova oboljenja u samoizolaciji se nalazi još jedan zaposleni koji je tokom trajanja prekida rada fabrike bio u kontaktu sa zaraženim osobama iz svog porodičnog okruženja.

Uvedena je i dodatna mera opreza, da se na posao u fabriku za sada ne vraćaju zaposleni čiji članovi domaćinstva rade u zdravstvenim ustanovama. Oni će posao obavljati od kuće, ako priroda radnog mesta to dozvoljava, ili će do kraja vanrednog stanja biti na prinudnom odmoru i primati 70 odsto plate.

APEL SINDIKATA "GORENJA"

Sindikata fabrike rashladnih uređaja "Gorenje" u Valjevu apelovao je na poslodavca da ona počne da radi 27. aprila, s ozbirom da, ističu, nailazi period vrhunca epidemije korona virusa u Srbiji, najrizičniji za zaposlene.

Sindikata naglašava da je dobio veliki broj pritužbi radnika koji se boje za svoju bezbednost, zbog početka rada u ponedeljak. Drugi bitan razlog je policijski čas koji su radnici u obavezi da poštuju, čime su lišeni slobodnog vremena. Sindikata ističe da po prestanku policijskog časa odlaze na posao, a po završetku posla vraćaju se kući takođe za vreme zabrane kretanja, te rad u takvim okolnostima i ograničenjima nije primeren ni prioritetan.

Najavljeni paket pomoći Evropske banke ključna injekcija malom biznisu

Ekonomista Dragoljub Rajić kaže da rast malih i srednjih preduzeća najbrže podiže našu ekonomiju

EVROPSKA investiciona banka najavljenim paketom pomoći pokušava da, kroz ubrzavanje i skraćivanje procedura za dobijanje novca, ublaži posledice širenja virusa korona i obezbedi podizanje nivoa privrednog rasta i zadržavanje radnih mesta. Ovo u razgovoru za "Novosti" kaže koordinator Mreže za poslovnu podršku Dragoljub Rajić, ističući da su u Evropskoj uniji svesni da će oporavak biti veoma spor. Grupa EIB pripremila je paket finansijske podrške, u iznosu od 5,2 milijarde evra, za države izvan EU. Zapadnom Balkanu namenjeno je 700 miliona evra, a od toga značajan deo je namenjen Srbiji, kao najvećoj zemlji u regionu.

- Što se tiče sredstava koja će ići u privredu, bilo bi dobro da pretežno budu opredeljena za mala i srednja preduzeća koja imaju potencijal rasta, ona koja mogu da razvijaju proizvode i usluge za inostrana tržišta - objašnjava Rajić. - Značajno bi bilo da novac ide preko nekih banaka koje bi imale manje restriktivnu politiku podele sredstava, nego što je to sada slučaj. One su bile veoma rigorozne kada su u pitanju garancije.

On ističe da je veliki problem u našoj zemlji da, čak i kada se pojave finansijske institucije koje daju novac, banke traže značajne kolaterale i tu nastaje problem jer mnoge firme nemaju čime da garantuju.

- Veoma bi pomoglo kada bi država mogla da napravi neku vrstu garantnog fonda da kompanije mogu da povuku taj novac koji dolazi preko EIB, ali i drugih institucija, da se rizik banaka smanji i da se taj novac bolje iskoristi - predlaže Rajić. - Ima mnogo malih preduzeća kojima su sredstva neophodna i imaju dobre poslovne ideje, ali kako ne mogu da garantuju, veoma teško dolaze do kapitala. Taj novac bi im pomogao da brže rastu, ovako oni sporo napreduju, a to usporava i rast cele nacionalne ekonomije.

Zbog toga, kako kaže, zavisimo od toga koji će investitori da nam dođu i kolika je njihova proizvodnja. On konstatuje da je zato dobro dati injekciju malim i srednjim preduzećima, jer ona

moгу mnogo brže da se oporave nego velike kompanije koje su vezane za različita tržišta i situacije u pojedinačnim zemljama.

Rajić ističe da su u EU svesni da će oporavak privrede od posledica izazvanih širenjem virusa korona biti spor, jer će svaka zemlja brinuti o svojoj situaciji, još će biti karantina i rigoroznih pravila za putovanja. U najboljem slučaju, kako kaže, projekcije pokazuju da će se epidemija stišati do početka juna, a da privrednog oživljavanja neće biti pre oktobra ili novembra, a prema pesimističnijem scenariju, on sledi tek posle januara ili februara naredne godine.

- Naša država jeste sada uskočila da pomogne tri meseca, ali ona ne može dugoročno da finansira radna mesta - navodi Rajić. - Zato sada EU pokušava da što brže dopremi novac da bi se posledice što manje osetile i privredna aktivnost oživela.

POLOVINU NOVCA NE ISKORISTIMO

DRAGOLJUB Rajić ističe da je u Srbiji, kao i u nekim drugim zemljama u okruženju, problem što se novac koji dolazi od finansijskih institucija slabo koristi.

- Mi više od 50 odsto tih sredstava ne iskoristimo - objašnjava Rajić.

- Razlog je što nemamo dovoljno kvalifikovanih timova koji mogu da pripreme projekte da bi novac brže došao. Kada bismo ga iskoristili, na godišnjem nivou bismo imali još za nekoliko procenata veći rast BDP.

Danas

Međunarodna organizacija rada: Posledice pandemije pogađaju 81 odsto svetske radne snage

Međunarodna organizacija rada saopštila je da potpuno ili postepeno zatvaranje preduzeća i kompanija zbog nove vrste korona virusa pogađa 81 odsto svetske radne snage, odnosno 2,7 milijardi zaposlenih.

Opis: FOTON 15. aprila 2020. 14.49

Mnoge zemlje u svetu donele su brojne mere čiji cilj je suzbijanje širenja pandemije koronavirusa, a neke od tih mera su teško pogodile mnoge kompanije i njihove zaposlene, prenele su agencije.

Neke kompanije i preduzeća su u potpunosti morale da obustave rad, dok su mnoge promenile sistem rada. U izveštaju Međunarodne organizacije

rada o uticaju kovida 19 na biznis u svetu navodi da se su ekonomski efekti pandemije najozbiljniji i najteži posle Drugog svetskog rata.

Prema zaključcima izveštaja, oko 2,7 milijardi zaposlenih ili 81 odsto od ukupno 3,3 milijarde radnika širom sveta, pripada kompanijama i firmama koje su u jeku epidemije morale da obustave rad ili su to uradile prema preporuci zvaničnih institucija.

Navodi se da će najteže posledice trenutne krize osetiti zaposleni sa visokim i srednjim primanjima, posebno u arapskim zemljama, Evropi i azijsko-pacifičkom region.

U izveštaju se navodi da će globalna pandemija ostaviti veoma teške posledice u nekim sektorima, a u nekima blaže, a najveći uticaj imaće na smeštaj i hotelijerstvo, prehrambeni sektor, kao i na sektore nekretnina, poslovnih i upravljačkih aktivnosti, na proizvodnju i trgovinu na veliko i malo.

Iz Međunarodne organizacije rada navode da 1,25 milijardi radnika širom sveta radi u tim visoko rizičnim sektorima, što je oko 38 odsto ukupne radne snage u svetu. Stopa zaposlenosti u rizičnim sektorima u svetu iznosi 37,5 odsto, a najviša je u Americi sa 43,2 odsto, a najniža u Africi sa 26,4 odsto.

Organizacija napominje da bi trebalo iskoristiti javne resurse za podsticanje preduzeća na održavanje stope zaposlenosti i otvaranje radnih mesta. Zbog ograničenog prostora za delovanje u pogledu pružanja finansijskih paketa, očekuje se da će u zemljama u razvoju gubici u oblasti proizvodnje biti dugotrajniji i teži.

U izveštaju se naglašava da je prethodna prognoza rasta globalne nezaposlenosti za 2020. godinu iznosila 25 miliona, a da će u svetlu novih dešavanja verovatno biti veća.

Privrednici s rezervom gledaju na kredite za likvidnost

Male firme će radije snižavati plate nego uzimati kredit

Finansijski najznačajnija pomoć privredi trebalo bi da bude garancijska šema za kredite za likvidnost koja će uz kredite Fonda za razvoj da iznosi oko 264 milijarde dinara ili 2,25 milijardi evra (4,8 odsto BDP-a), od čega će najveći deo biti sredstva banaka.

Ministarstvo finansija je donelo uredbu kojom se regulišu zajmovi Fonda za razvoj namenjeni mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima za nabavku obrtnih sredstava i izmirenje obaveza prema poslovnim partnerima, zaposlenima i državi za šta će biti izdvojeno 24 milijarde dinara (oko 200 miliona evra) iz budžeta i sredstava Fonda.

Ovi dinarski krediti biće odobravani sa rokom otplate do tri godine sa počekom do 12 meseci i sa godišnjom kamatnom stopom od jedan odsto. Minimalni iznos kredita će biti milion dinara za privredna društva, a 200.000 dinara za preduzetnike i zadruge.

S druge strane, maksimalan iznos će biti 10 miliona dinara za preduzetnike i mikro preduzeća, 40 miliona za mala preduzeća, i do 120 miliona dinara za srednja preduzeća. Tokom grejs perioda kamata će se pripisivati glavnici.

Druga uredba, koja reguliše mnogo veći iznos sredstava, oko dve milijarde evra, tek će biti doneta ove nedelje i odnosi se na garancije koje će država dati za bankarske kredite privredi.

U javnosti je ranije objavljeno da će država izdvojiti 500-600 miliona evra za garancije, a da će banke kreditirati privredu, pre svega mikro, mala i srednja preduzeća iznosom od oko 1,5 milijardi evra.

Država će garantovati za iznos do 80 odsto pojedinačnih kredita, ali do trećine ukupnog iznosa svih kredita. Zajmovi bi trebalo da budu takođe na do tri godine sa grejs periodom od devet do 12 meseci i kamatnom stopom u dinarima od oko 3,5 odsto (prema sadašnjoj vrednosti belibora).

Međutim, koliko će ovi krediti biti pomoć preduzećima zavisice i od još nekih detalja, poput toga koliki će rizik banke biti spremne da preuzmu, kakva obezbeđenja će tražiti i kakvi će uslove morati da se ispune.

Naime, jasna poruka Ministarstva finansija je da su sve mere namenjene samo onima koji od 15. marta nisu otpustili više od 10 odsto ljudi. Međutim, da bi se dobili krediti Fonda za razvoj ne smeju da otpuste više od 10 odsto radnika ni do kraja otplatnog perioda, što znači u naredne tri godine.

Privrednici mahom pozdravljaju povoljne kredite Fonda za razvoj, dok se odlučuju ipak da vide uslove bankarskih kredita pre nego što ih ocene. Ono što jeste poznato da na državnu pomoć, pa ni kredite za likvidnost ne mogu računati firme koje isplate dividendu.

Nebojša Atanacković iz Unije poslodavaca Srbije ukazuje da je to iako povoljno, ipak novo zaduženje, a ipak je neizvesno da li će se sledeće godine desiti oporavak i kakav će biti promet.

„Uglavnom će na te kredite moći da računaju oni koji su već jaki, dok će oni koji posluju na granici isplativosti dobro razmisliti da li će da uđu u novi dug. Mnogi će hteti da uzmu kredit pa da razvuku obaveze na duži period. I banke će se pre odlučiti da daju kredite sa garancijom države i onima kojima bez toga možda i ne bi, ali pitanje je da li će dati kredit nekome ko nema dobar bonitet“, napominje Atanacković dodajući da zavisi i od toga kakva će obezbeđenja banke tražiti.

Atanacković ističe i da se sada ispostavlja da će verovatno i april proći bez državne pomoći za preduzeća i da će firme morati da preguraju iz sopstvenih izvora i mart i april.

„Mi smo dobili informaciju da se za martovske plate moraju uplatiti porezi i doprinosi iako smo tumačeći uredbu mislili da će to biti odloženo. Ako bude tako, biće jako teško za one najslabije, mala preduzeća“, ocenio je Atanacković dodajući da bi ovakva situacija mogla da natera firme u banke po kredite.

Dragoljub Rajić iz Mreže za poslovnu podršku podseća da je i moratorijum na kredite u stvari kredit, pa odlaganje plaćanja poreza, kao i eventualno odlaganje plaćanja zakupa.

„Kada bi firme još uzele i kredit za likvidnost, to znači da bi preduzeća ušla u sledeću godinu sa tri, četiri zaduženja, a neizvesno je da li će tražnja biti na istom nivou kao pre krize. Mislim da će se firme kojima je promet pao do 20 odsto pre odlučiti da smanje plate nego da se dodatno zadužuju u takvoj neizvesnosti“, napominje on.

Rudolf Bilicki, vlasnik tekstilne industrije Bilicki, podvlači da vlada velika neizvesnost i šta će biti kasnije u toku godine.

„Pozdravljamo svaki akciju vlade i svaka mera je mnogo više nego ništa. Nama je maloprodaja zatvorena po sili zakona i prilivi su nula, a izvoz je pao na trećinu ranijeg. Dakle, ovde se ne može pričati o nekoj ekonomiji, već o preživljavanju. Mere su dobre, ali pitanje je koliko će se dugo osećati posledice epidemije virusa, koliko dugo će ljudi biti oprezni i uzdržavati se od kupovine bilo čega pa i garderobe. Nama je recimo veoma važno da Italija počne da radi, jer tamo imamo zarobljen repromaterijal, a takođe i novac od prodaje gotove robe“, napominje Bilicki.

I Dušan Kolarević, vlasnik Kolarević nameštaja iz Čičevca koji uglavnom izvozi, pao je na trećinu proizvodnje.

„Mi izvozimo za Nemačku, Austriju i Švajcarsku, ali je sada ostao transport samo u Nemačku dok su ostali blokirani. Tako smo i mi redukovali proizvodnju na trećinu. Istovremeno, obaveze su iste ostale. Krediti Fonda za razvoj sa jedan odsto kamate su povoljni i oni će značiti život za preduzeća“, ističe Kolarević.

Dragoljub Rajić podseća da su nekadašnji subvencionisani krediti za likvidnost u vreme krize 2009. godine otišli uglavnom u ruke srednjih i velikih preduzeća, dok ih mali nisu mogli dobiti.

„Istraživanja pokazuju da dve trećina malih i mikro preduzeća ne ulazi uopšte u kriterijume banaka za dodelu kredita, a posebno oni koji nemaju šta da založe. Banke tada ocenjuju njihove novčane tokove iz ranijeg perioda, ali ova situacija to sve menja. Mislim da će banke prvo gledati da plasiraju novac firmama koje dobro poznaju i koje imaju dobar bonitet, a onda ovim malim, tako da će njihova sudbina zavisiti i da li će ove veće biti zainteresovane za kredite“, ističe Rajić.

Prema nekim informacijama bankari pokušavaju da obezbede da tri četvrtine kredita bude završavanje ranijih kredita koji ističu u ovom periodu.

U odgovoru iz Rajfajzen banke navodi se da su njihova očekivanja da će tražnje za ovim kreditima biti, imajući u vidu da su u pitanju krediti na tri godine sa grejs periodom do 12 meseci, a u funkciji finansiranja obrtnih sredstava i likvidnosti.

„Krediti će se odobravati u skladu sa poslovnom politikom banke, uz obezbeđenja koja su i do sada korišćena, a kao minimum menice preduzeća i lične menice većinskog vlasnika. Postupak odobrenja će biti kraći, imajući u vidu da se uglavnom radi o postojećim klijentima sa kojima imamo dugogodišnju saradnju“, kaže se u pisanom odgovoru ove banke.

Ugostitelji prave žurke po kafićima za vreme policijskog časa

Pojedini ugostitelji, uprkos zabrani rada, i tokom pandemije koronavirusa našli su način da zarade neki dinar i nadoknade gubitke.

Sve više kafića i restorana organizuju uveče tajne žurke, na koje dođe i po nekoliko desetina ljudi, najčešće mladih. Iako rizikuju i zdravlje, ali i velike kazne, kršenje uredbi vide kao jedinu šansu za spas od bankrota.

Oko 20.000 kafića i restorana zatvoreno je od 21. marta, pa su svi ti ugostitelji do sada već na velikom gubitku. Računi, plate, unapred plaćeni muzički nastupi, a na sve to i kirije, veliki su teret za preduzetnike. Čak i za one koji ne moraju da plaćaju kiriju gubitak zarade od nekoliko stotina ili čak hiljada evra dnevno ogroman je korak unazad, pa se na sve načine trude da koliko-toliko ostanu u poslu.

- Ja moram nekako da prehranim porodicu tokom vanrednog stanja. Video sam na internetu da se mladi raspituju za prostor, tako da sam priliku i iskoristio. Za iznajmljivanje prostora, sa čišćenjem nakon žurke, uzmem do 400 evra. Možda deluje mnogo, ali ja se izlažem velikom riziku - kaže naš sagovornik i dodaje da su ovu cenu ljudi spremni da plate bez mnogo razmišljanja.

Za ovu priliku posebno su „pogodni“ lokali koji nisu na vidnom mestu, smešteni u suteranima ili haustorima, ali i podrumi, potkrovlja, koji su postali centri gradskih dešavanja.

- Ja imam lokal, napravim atmosferu i ljudi dođu. Bude ih po 20-30, ne više. Niti ih ja posebno zovem, niti ih neko tera da ostanu. Jednostavno vole da budu tu. Svako dolazi na svoju odgovornost, pre nego što uđu kažem im da čuvaju odstojanje, a šta oni posle rade, ne gledam - priča M. A., koji piće služi s maskom na licu i dodaje da su mu gosti uglavnom mladi od dvadesetak godina, ali da ima i starijih gostiju.

Na žurke se, kako saznajemo, dolazi kao na dečje rođendane u osnovnoj školi, oko 17 sati, a sa njih odlazi kad prođe policijski čas, ranom zorom.

Kafići na crno i pre korone

U Srbiji, a naročito u Beogradu, i pre korone postojali su ilegalni kafići ili kafići bez dozvola za rad u kojima su se okupljali mladi koji vole marihuanu ili baš stariji kojima su odgovarale niske cene pića koje su, naravno, bile takve jer vlasnici nisu plaćali nikakav porez.

- Znači, imali ste dva tipa kafića, kako mi to kažemo, za mlade mangupe ili za pijanice. Nikada nije bio problem da takva mesta budu puna, a pošto nigde nisu zavedena, sad tek cvetaju - kaže M.A.

Dok je razlog za priređivanje ovakvih događaja strah od bankrota i borba ugostitelja za opstanak, razlozi za posećivanje tajnih žurki leže u želji mladih da očuvaju društveni status - objašnjava za „Alo!“ psiholog Emilija Stolić.

- Kada je posredi razmišljanje „mlad sam, neće to mene, idem samo na žurku kod proverenih ljudi“, obično se radi o nesvesti mladih. U najboljim su godinama, pa im u vrednosnom sistemu zdravlje nije na prvom mestu - kaže naša sagovornica.

Ljajić: Rešenje za otkazane turističke aranžmane biće prihvatljivo za građane

Država Srbija traži model za nerealizovane turističke aranžmane, koji će biti prihvatljiv i za agencije i za putnike koji su uplatili aranžmane, ali zbog pandemije koronavirusom ne mogu da ih realizuju, rekao je za Politiku ministar trgovine, turizma i telekomunikacija Rasim Ljajić.

Kako kaže, Ministarstvo razgovara sa Nacionalnom asocijacijom turističkih agencija (YUTA) i velikim agencijama, kako bi zaštitili i prava putnika i agencije od bankrota, kao i 7.000 njihovih zaposlenih čija radna mesta mogu biti ugrožena.

Ministar je rekao da ima u vidu modele drugih zemalja, ali je dodao da je cilj Srbije da ne menja postojeće propise.

"Agencije predlažu izdavanje vrednosnih vaučera koje bi putnici mogli da iskoriste u narednom periodu, ali moramo da proverimo da li takvo rešenje ide u korist građana. Očekujem da ćemo uskoro imati okvir za prevazilaženje ovog problema", najavio je Ljajić.

U tekstu se navodi da u Srbiji još nema otkazivanja letnjih aranžmana jer se mnogi nadaju da će se situacija sa zarazom i granicama normalizovati u drugoj polovini godine.

Podsećamo, direktor YUTA Aleksandar Seničić rekao je da nema uslova za vraćanje novca za aranžmane koji su propali. On je naveo da će građani Srbije moći da dobiju vaučere kod iste agencije kod koje su zaključili ugovor, i u istom iznosu, koje će moći da iskoriste do 1. oktobra 2021, odnosno u toku zimske sezone ili naredne letnje sezone.

Seničić kaže da je za celo ovo leto uplaćeno oko 240.000 aranžmana, od kojih je polovina isplaćena u celosti.